

FERDINANDY GYÖRGY

Magyar költők a dél keresztje alatt*

Ez az írás nem recenzió, inkább úgy mondanám, beszámoló egy rendhagyó vállalkozás utóéletéről. Néhány hónapja itt körülöttem zajlik egy antológia utóélete, és ennek a mozgásnak ha résztvevője nem is, de kíváncsi szemlélője vagyok.

Magyar lírával foglalkozni kétségen kívül hősies igyekezet ezen az apró trópusi szigeten, ahol távoli irodalmak bemutatásának, sőt magának a fordításnak sincsen se tradíciója, sem életképes jelene. A kiadók erőfeszítéséből a frankfurti könyvvásár idejére valóban kurta-furcsa kötet született. Benne líránkat – kilencvenkilenc verssel – huszonöt költő képviseli.

„Ezen antológia fordítói nem kívánják a kortárs magyar líra teljes, vagy akárcsak többé-kevésbé átfogó képét nyújtani” – közli a fülszöveg. „Munkájukat néhány kedves barátnak ajánlják, olyan verseknek, amelyek gyönyörűséggel töltötték el a fordítót. 99 vers csak egy első lépés – amolyan étvágygerjesztő – az ezredvég magyar költészetének teljesebb spanyolnyelvű bemutatása felé.”

* (99 poesías – antología de lírica húngara contemporánea.

Fordították: María T. Reyes Cortés és Jesús Tomé. Postdata, Postdata, San Juan de Puerto Rico, és Orpheusz, Budapest. 148 oldal, 1999.)

Magánvállalkozás tehát ez a gyűjtemény. A központi hivatalos irodalompolitikához szokott olvasó talán észre fogja venni, hogy egy ilyen házidolgozat is lehet hasznos és érdekes.

Számunkra tanulságos az is, hogy kitől és mit találtak lefordításra érdemesnek a trópusiak. Talán még érdekesebb, hogy a kötet huszonöt szerzője közül kiről írja dolgozatát a puerto rico-i diák, akinek ez az antológia – tananyag.

Jesús Tomé előszavából nyilvánvaló, hogy a jónevű spanyol költő kedvencei Lakatos István és Parancs János. María T. Reyes Cortés választottjai Kukorelly Endre és Takács Zsuzsa. Folytathatnám a listát, hiszen a trópusi duó, mint tudjuk, csak szívükhöz közelálló költőket és költeményeket fordított.

Ami a hallgatókat illeti, bárkire voksoltak, nehéz dolguk volt: egy távoli, idegen világ üzenetét kellett megfejteniük. Mondanom se kell, hogy nem kis izgalommal vártam az első dolgozatokat.

Meglepetésekben nem is volt hiány. Elsőnek Mező Ferenc versét, a *Rosszalkodást* elemezte egy félénk, fekete lány, aki a déli part ültetvényeiről került az egyetem falai közé. Jegyezzük meg? Mező még a mai magyar költők pesti antológiájában szereplő százötven poéta közé se került be. A *Rosszalkodás* arról szól, hogy jön az este, és egy gyereknek nincsen kinek bevallania a nap komiszkodásait. Parancs Jánostól a *Ha szólít a hang* és a *Századvégi számvetés* című verseket fogadták örökbe a portorikói diákok. Gyanítom, mindkettőt a költő kétségbeesésén átsütő makacs reménykedés miatt.

Amerikában amolyan hurra-optimizmust sulykol a diákokba a társadalom. Hallgatóimat megrázta a magyar költő kegyetlen őszintesége. Nem jó, és nem igazságos a világ! És mégis, mégis... Erőnk szerint a legnemesbbekért. Parancsnak – mondta egy fiú – még ezt is elhiszem.

Másoknak a közhelyek elleni berzenkedésre adott alkalmat egy-egy magyar vers iróniája. A *Mire jó a tenger* olvasójának Kukorelly Endre álnaivsága tetszett. A szeminárium hallgatói egy kalap alatt azt is megtanulták, hogy Magyarország – nem sziget. És hát hitte-e volna Tornai József, hogy *József, az újrakezdő* című verse gúnyos fintornak fog hatni itt a Dél Keresztje alatt?

Nagy vállalkozás ez a kisantológia. A frankfurti bemutató félszáz fanyalgó látogatója?

Négy költőnket már vendégül látta a portorikói egyetem. Négy ablak a nagyvilágra, oda-vissza, nekünk és nekik.

Hát tessék csak tovább csinálni. Talán mégiscsak érdemes.